

Επεξεργασία Φυσικής Γλώσσας Διανυσματική Σημασιολογία και Ενσωματώσεις

Δημήτρης Πασχαλίδης
Τμήμα Πληροφορικής
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ποια είναι η σημασία των λέξεων;

- ❑ Από N-Gram και Text Classification:
  - Οι λέξεις είναι ακολουθίες γραμμάτων ή δείκτες σε μια λίστα λεξιλογίου.
- ❑ Πώς μπορούμε να αναπαραστήσουμε την έννοια μιας λέξης;
- ❑ Κοιτάξτε τη Λεξική Σημασιολογία, τη γλωσσική μελέτη της σημασίας των λέξεων.
Λέξεις, λήμματα, αισθήσεις, ορισμοί

Lemmas και Senses

□ Lemma “Πιπέρι”

- Sense 1: Μπαχαρικό από φυτό πιπεριού
- Sense 2: Το ίδιο το φυτό πιπεριού
- Sense 3: Ένα άλλο παρόμοιο φυτό (Τζαμάικας)
- Sense 4: Ένα άλλο φυτό με κόκκους πιπεριού (Καλιφόρνιας)
- Sense 5: Η πιπεριά

Μια sense ή "έννοια" είναι το νόημα μιας λέξης.

Lemmas και Senses

□ Lemma “Ποντίκι”

- Sense 1: Οποιαδήποτε πολυάριθμα μικρά τρωκτικά.
- Sense 2: Χειροκίνητη συσκευή που ελέγχει έναν κέρσορα.

- Πώς πρέπει να αντιπροσωπεύουμε την έννοια μιας λέξης;
Χρήση λέξεων, λημμάτων, αισθήσεων και ορισμών
Χρήση σχέσεων μεταξύ λέξεων ή αισθήσεων

Σχέση: Συνώνυμο

❑ Τα συνώνυμα έχουν την ίδια σημασία σε ορισμένα ή σε όλα τα πλαίσια.

- Couch / Sofa
- Big / Large
- Automobile / Car
- Water / H₂O

Σημειώστε ότι πιθανότατα δεν υπάρχουν παραδείγματα τέλειας συνωνυμίας.

- Ακόμη και αν οι πτυχές του νοήματος είναι ταυτόσημες.
- **Ακόμα μπορεί να μην διατηρήσει την αποδοχή με βάση τις έννοιες της ευγένειας, αργκό, μητρώο, είδος, κλπ.**

■ “My **big** sister” ≠ “My **large** sister”

Σχέση: Αντωνυμία

- ❑ Αισθήσεις που είναι αντίθετες σε σχέση με ένα χαρακτηριστικό του νοήματος (διαφορετικά, είναι πολύ παρόμοιες) .
- Dark / Light, Short / Long, Fast / Slow, Hot / Cold, Up / Down, In / Out
- ❑ Τυπικά, τα αντώνυμα μπορούν:
  - Ορισμός δυαδικής αντίθεσης: Short / Long, Fast / Slow
  - Να είναι αντίστροφα: Up / Down, Rise / Fall

Σχέση: Ομοιότητα

- ❑ Λέξεις με παρόμοιες σημασίες.
- ❑ **ΟΧΙ συνώνυμα**, αλλά μοιράζονται κάποιο στοιχείο του νοήματος

- Car / Bicycle, Cow / Horse

- ❑ Ρωτήστε τους ανθρώπους πόσο παρόμοιες είναι δύο λέξεις →
SimLex-999 Dataset
Hill et al. 2015

Word 1	Word 2	Similarity
vanish	disappear	9.80
behave	obey	7.30
belief	impression	5.95
muscle	bone	3.65
modest	flexible	0.98
hole	agreement	0.30

Σχέση: Συγγένεια λέξεων

- ❑ Γνωστό και ως “**Word Association**”
- ❑ Οι λέξεις μπορούν να συσχετιστούν με οποιονδήποτε τρόπο, ίσως μέσω ενός σημασιολογικού πεδίου.
- *coffee and tea*:   **SIMILAR**
- *coffee and cup*:   **RELATED**, όχι **SIMILAR**
- *car, bicycle*:   **SIMILAR**
- *car, gas*:   **RELATED**, όχι **SIMILAR**

Σημασιολογικό πεδίο

Ένα σημασιολογικό πεδίο είναι ένα σύνολο λέξεων που καλύπτουν ένα συγκεκριμένο σημασιολογικό πεδίο και έχουν δομημένες σχέσεις μεταξύ τους.

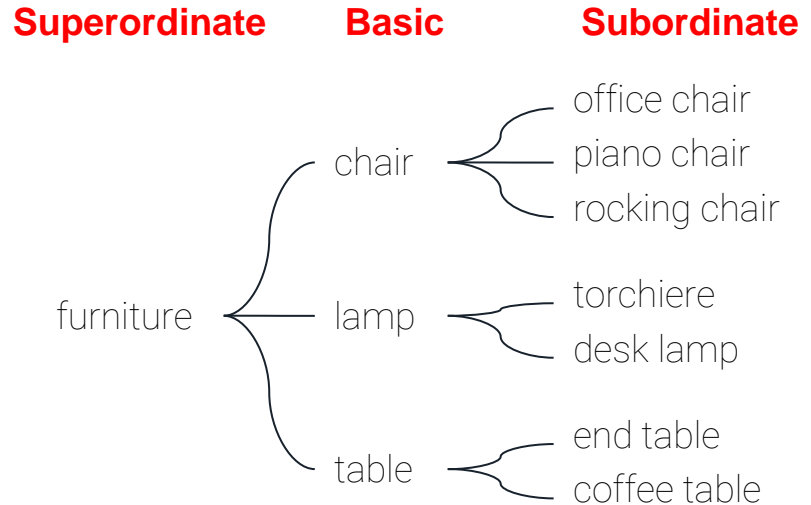
- Νοσοκομεια:
  - Surgeon, scalpel, nurse, anesthetic, hospital
- Εστιατορια:
  - Waiter, menu, plate, food, chef
- Σπίτια:
  - Door, roof, kitchen, family, bed

Relation: Superordinate / Subordinate

☐ Μια αίσθηση είναι **subordinate** μιας άλλης αν η πρώτη αίσθηση είναι πιο συγκεκριμένη, δηλώνοντας μια υποκατηγορία της άλλης

- *Car* is a subordinate of *vehicle*.
- *Mango* is a subordinate of *fruit*.
- ☐ Conversely superordinate:
  - *Vehicle* is a superordinate of *car*.
  - *Fruit* is a superordinate of *Mango*.

Connotation / Sentiment

Οι λέξεις έχουν επίσης συναισθηματικές έννοιες

- Θετικοί συνειρμοί Happy
- Αρνητικοί συνειρμοί Sad

Connotations can be subtle

- Θετικοί συνειρμοί Happy
- Αρνητικοί συνειρμοί Sad

Evaluation - Sentiment

- Θετικοί συνειρμοί Great, Love
- Αρνητικοί συνειρμοί Terrible, Hate

Connotation / Sentiment

☐ Οι λέξεις ποικίλλουν σε 3 συναισθηματικές διαστάσεις:

- Valence: η ευχαρίστηση του ερεθίσματος
- Arousal: η ένταση του συναισθήματος που προκαλείται από το ερέθισμα
- Dominance: ο βαθμός ελέγχου που ασκείται από το ερέθισμα

	Word	Score	Word	Score
Valence	love	1.000	toxic	0.008
	happy	1.000	nightmare	0.005
Arousal	elated	0.960	mellow	0.069
	frenzy	0.965	napping	0.046
Dominance	powerful	0.991	weak	0.045
	leadership	0.983	empty	0.081

Values from NRC VAD Lexicon (Mohammad 2018)

Σημασιολογικό Πλαίσιο

- Ένα σύνολο λέξεων που υποδηλώνουν προοπτικές ή συμμετέχοντες σε έναν συγκεκριμένο τύπο εκδήλωσης:
  - “buy”: το γεγονός από την οπτική γωνία του αγοραστή
  - “sell” : από την οπτική γωνία του πωλητή
  - “pay”: εστίαση στη νομισματική πτυχή
  - *John hit Bill*
  - *Bill was hit by John*

- Τα πλαίσια έχουν σημασιολογικούς ρόλους (όπως buyer, seller, goods, money) και οι λέξεις σε μια πρόταση δεν μπορούν να πάρουν αυτούς τους ρόλους.

Λεξική Σημασιολογία

- Πώς πρέπει να αντιπροσωπεύουμε την έννοια μιας λέξης;
  1. Λέξεις, λήμματα, αισθήσεις και ορισμοί
  - Σχέσεις μεταξύ λέξεων ή αισθήσεων
  - Ταξινόμηση των σχέσεων
  - Ομοιότητα και συγγένεια λέξεων
  - Συνειρμοί και συναίσθημα
  - Σημασιολογικά πλαίσια και ρόλοι

Πηγές και λεξικά

□ WordNet

```
from nltk.corpus import wordnet as wn
panda = wn.synset('panda.n.01')
hyper = lambda s: s.hypernyms()

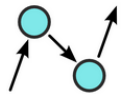
list(panda.closure(hyper))
```

```
[Synset('procyonid.n.01'),
Synset('carnivore.n.01'),
Synset('placental.n.01'),
Synset('mammal.n.01'),
Synset('vertebrate.n.01'),
Synset('chordate.n.01'),
Synset('animal.n.01'),
Synset('organism.n.01'),
Synset('living_thing.n.01'),
Synset('whole.n.02'),
Synset('object.n.01'),
Synset('physical_entity.n.01'),
Synset('entity.n.01')]
```

Πηγές και λεξικά

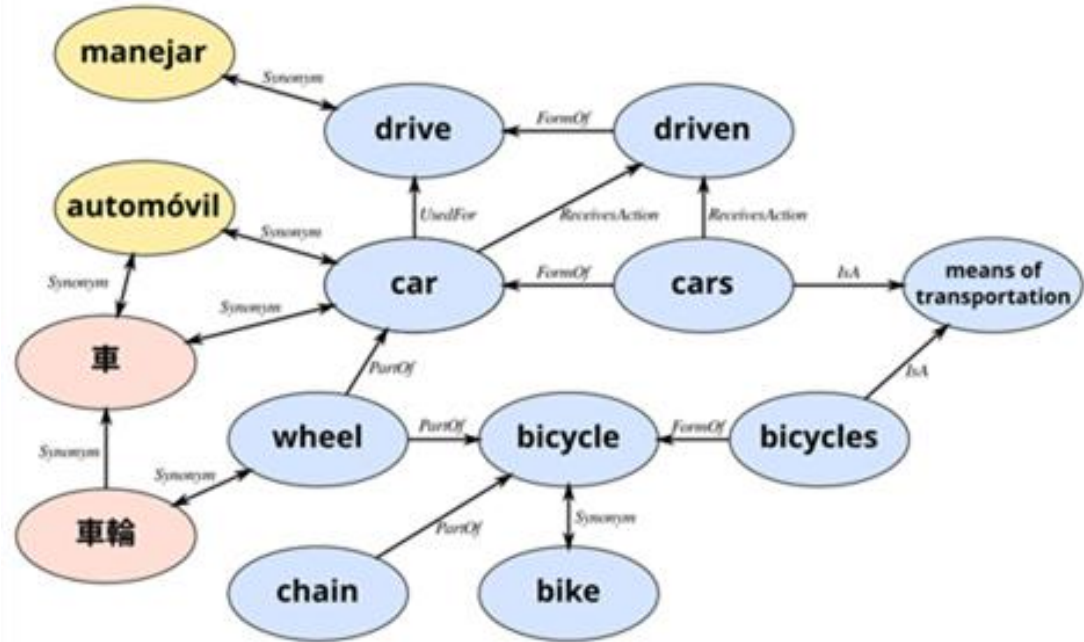
□ ConceptNet

- ConceptNet is a freely-available semantic network, designed to help computers understand the meanings of words that people use.

ConceptNet

An open, multilingual knowledge graph

Προβλήματα με τη διακριτή αναπαράσταση

- Προσεγγίσεις όπως BoW και 1-Hot-Encoding είναι πολύ χονδροειδείς, αραιές και ακριβές.
- Expert → Skillful
- Σχέσεις λέξεων είναι δύσκολο να υπολογιστούν!

expert	0	1	0	0	0	0	0	0
skillful	0	0	0	0	0	1	0	0

Κοίταξε στο Vector Semantics

Περίληψη

- Τύποι σημασιολογικών σχέσεων λέξεων:
  - Συνωνυμία
  - Αντωνυμία
  - Ομοιότητα
  - Συγγένειας
  - Υπερκείμενος / Υποδεέστερος
  - Αίσθημα
- Πόροι και Σημασιολογικά Λεξικά π.χ. **ConceptNet**
- Ζητήματα με διακριτές αναπαραστάσεις

Πόροι

- Jurafsky, D. and H. Martin Justin, Chapter 6. "Vector Semantics and Embeddings" Speech and Language Processing
- ConceptNet: <https://conceptnet.io/>
- WordNet: <https://wordnet.princeton.edu/>

